

Säljungfrun

Efter en gammal isländsk/keltisk folksaga
av Johanna Langhorst

Roller:

Victoria

Morfar

Krakki (betyder "lilla grabben")

Mamman

Pappan

Flicka

Världens bästa berättelser.

/Musik/

Programledare

"Säljungfrun", efter en folksaga från Nordhavet.

SCEN 1

Victoria

Morfar, får jag öppna skrinet?

Morfar

Ja, gör det. Öppna skrinet.

/Ett gammalt låst träskrin öppnas/

Victoria

Visst är det där din mamma? Var hon så där snäll som hon ser ut?

Morfar

Ja, det var hon, men... Hon var alltid sorgsen.

Victoria

Oj... Hon har slätt hår. Inte som jag. Hon försvann, va?

Morfar

Ja, hon försvann. Vill du att jag ska berätta hur det var?

Victoria

Mmm.

Morfar

Mmm. Du förstår, vi bodde i en fiskeby och min far och mor var fiskare. Och en dag så var bara jag och mor hemma. Och jag letade efter ett simbälte som flutit upp på stranden en morgon. Och ingen, ingen kunde simma i vår by, fast vi bodde och levde av havet. Det var ett kallt hav. Ett farligt hav, Victoria.

Victoria

Nej, det är inte så. Havet är ju jättefint och man kan dyka och snorkla...

Morfar

Jo, jo, jo, men vi tänkte inte på havet på det sättet. Havet var inte vårt. Det var sitt eget. Och ibland gav det oss mycket mat och ibland ingenting alls. Vi var alla rädda för havet. Och i havet levde kraken, jättebläckfisken. Och andra mystiska väsen som sälfolket.

Victoria

Berätta om sälfolket.

Morfar

På den tiden så kände alla fiskare och fiskarungar till sälfolket. De hade människokroppar under sina sälskinn och bodde i det mörka havet. Och vet du, säljungfrun, det var en figur som somliga sjömän sa att de hade fångat av misstag. Och när säljungfrun lämnade havet, då tog hon av sig sitt varma sälskinn och såg ut precis som en kvinna. Men hon måste alltid tillbaka ner i havet. Ner i djupet igen, för att inte dö. Vet du, säljungfrun, hon tillhörde havet. Victoria, vet du att jag ville lära mig att simma.

Victoria

Jaha?

Morfar

Mmm, och jag hade hittat ett simbälte som jag kunde knyta runt midjan och som skulle då hålla mig flytande medan jag övade. Och jag letade i alla skåp och alla lådor, men jag...jag kunde inte hitta det. Och i stället så fann jag en nyckel som jag inte kände igen. Och då tog jag... Vet du, jag tog och gömde den.

Victoria

Var gömde du den?

Morfar

Ja, det kan man ju fråga sig. Jag gömde den så ingen skulle hitta den i alla fall. Jag tänkte att någonstans...nånstans måste den ju passa.

Victoria

Mmm.

Morfar

Och sen så...ja, sen fortsatte jag att leta efter korkbältet.

Morfar/Krakki

Mamma. Mamma, har du sett mitt simbälte? Jag hittade det på stranden. Nu finns det ingenstans.

/Hund gnyr/**Krakki**

Det är säkert Neisti som tagit det. Hon gräver ner allting.

Mamman

Inte har väl du tagit Krakkis korkbälte, Neisti? Nej då. Vad ska du med ett korkbälte till, Krakki?

Krakki

Jag vill lära mig att simma.

Mamman

Vill du lära dig att simma?

Krakki

Ja.

Mamman

Om du vill kan jag lära dig. Men det tar tid. Du kommer inte att lära dig genast.

Krakki

Kan du simma? Det visste jag inte. Vi gör det nu. Mamma, kom!

Mamman

Men det är kallt i vattnet. Vill du verkligen?

Krakki

Ja! Kom! Mamma, kom!

SCEN 2

/Plask/

Krakki

Woo-hoo! Kolla på den här, då! Mamma, kolla!

Mamman

(Skrattar) Det enklaste...det enklaste det är att lära sig dyka först. Så håll andan.

Krakki

Okej.

Mamman

Dyk!

/Plask/

Mamman

Bra.

Krakki

Jag kunde se under vattnet.

Mamman

Vad såg du, då?

Krakki

Jag såg en massa sjögräs.

Mamman

Okej. Då ska du få känna på sjögräset nu. Så...håll andan. Dyk!

/Plask/

Krakki

(Andas ut) Jag kände på det. Det var så mjukt!

Mamman

Visst är det?

Krakki

Jag har aldrig känt nåt mjukare.

Mamman

Havet gör allting mjukt. Okej, nu när du dyker ner igen så tar du ett simtag, så här.

Krakki

Så här?

Mamman

Mmm.

/Plask/

Mamman

Men kom ihåg att hålla andan.

SCEN 3

Morfar

Vi höll på i flera timmar. Mors ögon glänste på ett speciellt sätt där i vattnet. Det kändes så skönt att se henne le och skratta. Men sen såg hon fars båt närma sig och sprang upp till huset.

/Fotsteg/

Morfar

Du förstår, det var nästan som om hon blev rädd för nånting.

Victoria

Vad blev hon rädd för?

Morfar

Jag förstod sen att det var... Det var min far som hon var rädd för.

Victoria

Oj...

Morfar

Mmm.

Victoria

Men vad hände sen?

Morfar

Jo...

Pappan

Finns det kaffe?

Mamman

Ja, i kannan.

/Kaffe hälls upp/

Pappan

Vad gjorde ni i vattnet?

Mamman

Vad då?

Pappan

Vad gjorde ni i havet? Vad gjorde ni?

Mamman

Krakki vill lära sig att simma.

Pappan

Jaså, det vill han? Och du ska lära honom då, förstås?

Mamman

Ja.

Pappan

Jag kommer visst aldrig att kunna lita på dig, Selkie.

Mamman

Jag ska bara lära honom att simma.

Pappan

Så han kan bli ett vidrigt blötdjur som du?

Mamman

Men vad är det du säger?

Pappan

Du kommer att dränka honom. Han är en människa som jag, kom ihåg det. Han är inte som du, Selkie. Ni går aldrig i havet igen, inte i närheten. Hör du mig?

Mamman

Jag går ut en sväng.

SCEN 4

Pappan

Krakki, kom hit. Havet är livsfarligt. Håll dig undan därifrån. Lova mig det. Kom. Älskade unge.

Krakki

Men pappa!

Pappan

Shhh. Gör bara som pappa säger. Lova mig det. Lova.

Krakki

Pappa!

Pappan

Krakki, det här är allvar. Mamma är sjuk, förstår du.

Krakki

Är mamma sjuk? När blev hon sjuk?

Pappan

Du måste lova mig att göra som jag säger. Håll din mamma borta från havet, Krakki. Hur skulle du klara dig utan henne, min pojke? Vad skulle vi göra utan varandra?

Morfar

Visst var mor sjuk.

Victoria

Oj.

Morfar

Hon satt mest stilla på en stol och stirrade ut över havet. Och vet du att hennes hud, den hade blivit alldeles fnasig och röd och... Ögonen, de var torra.

Victoria

Hur blev de det?

Morfar

Jag vet inte.

SCEN 5

Krakki

Mamma? Vad gör du? Mamma?

Mamman

Mmm.

Krakki

Mamma! Mamma!

Mamman

Ja!

Krakki

Mamma, jag vill att du lär mig simma.

Mamman

Men det kan jag inte.

Krakki

Varför?

Mamman

Du hörde vad pappa sa.

Krakki

Pappa kan väl inte bestämma allt!

Mamman

Jag mår inte bra, Krakki.

Krakki

Du mår ju bra när vi simmade. Jättebra!

Mamman

Älskling...

Krakki

Jag tänker lära mig att simma i alla fall. Jag måste hitta mitt simbälte.

SCEN 6

Morfar

På nåt...och vet du att trots att far hade totalförbjudit alla vattenlekar så...jag gav inte upp.

Victoria

Men simmade hon sen, då?

Morfar

Du ska få höra. Jag hade bestämt mig att hon skulle få simma.

/Hund gnyr/

Krakki

Neisti, det är väl inte du som har tagit det? Dumma hund! Vad är det här för nåt skrin?

Morfar

Skrinet var låst, så jag ställde tillbaka det i skåpet. Men vet du vad, Victoria?

Victoria

Nej.

Morfar

Då mindes jag... Kommer du ihåg nyckeln?

Victoria

Just det.

Morfar

Mmm. Den som jag hade hittat förra gången, när jag letade efter mitt korkbälte. Så jag tog fram skrinet igen, och så hämtade jag nyckeln som jag hade gömt. För du kommer ihåg att jag sa att den måste ju passa nånstans.

Victoria

Passade den där?

Morfar

Vet du vad, mitt älskade barnbarn? Låset gick upp.

Krakki

Wow!

Victoria

Åh...

Morfar

Ja. Och i det där skrinet så låg det allra vackraste sälskinn. Och jag undrade ju självklart varför ett så vackert skinn låg inlåst i ett skrin. Och då kom jag att tänka på säljungfrun. Jag tänkte att hade pappa fångat en säljungfru och låst in hennes skinn? Och jag tittade länge på det där vackra, släta sälskinnet. Jag...jag smekte det och jag luktade på det och... Vet du vad?

Victoria

Nej.

Morfar

Det var lukten. Det var lukten som gjorde att jag förstod. Mamma. Det var min mammas skinn. Det var min mammas riktiga skinn.

Krakki

Mamma? Är det här ditt?

Mamman

Ja.

Krakki

Har pappa tagit ditt skinn och gömt det för dig? Mamma, varför gjorde han så?

Mamman

Han blev kär.

Krakki

Man kan väl inte ta nåns skinn bara för att man blir kär.

Mamman

Han gjorde det. Han ville inte att jag skulle försvinna ner i havet igen. Han ville hålla kvar mig här. Jag skulle aldrig ha stannat på land om han inte hade tvingat mig. När han gömde mitt skinn så kunde jag inte återvända till min familj i havet igen.

Krakki

Din familj i havet? Har du en unge i havet?

Mamman

Ja, jag har en son i havet också. Din bror.

Krakki

Vet min bror om att du är här?

Mamman

Nej.

Krakki

Han måste sakna dig, mamma. Mamma, hör du hemma där?

Mamman

Ja.

Krakki

Inte här?

Mamman

Nej.

Krakki

Är det därför du är så sjuk?

Mamman

Ja, det är därför jag är sjuk.

Krakki

(Snyftar) Här. Varsågod. Nu kan du återvända till ditt hem.

Mamman

Tack, mitt älskade barn. Tack.

SCEN 7

Morfar

Jag följde med på hennes sista promenad ner till stranden. Och vet du, Victoria, hennes steg, de var lättare. Inte tunga och mödosamma som innan.

/Vågor/

Morfar

Hon tog av sig kläderna och gled in i sälskinnet som jag hittat i skrinet.

Victoria

Vad hände då?

Krakki

Blir min bror glad när du kommer tillbaka till honom?

Mamman

Mmm.

Krakki

Han måste ha längtat efter dig.

Mamman

Ja. Och jag kommer alltid att sakna dig, Krakki.

Krakki/Morfar

Så sa hon, min mor. Sen dök hon och kom aldrig upp igen.

Victoria

Aldrig?

Morfar

Jo, vi såg ofta en säl som simmade nära vår fiskebåt. Och vet du att den sälen visade oss vägen till de största fiskstimmen. Och vi fick alltid god fiskelycka när vi lät henne leda oss. Och ibland när jag var ute och rodde eller simmade så kunde jag känna hennes närvaro. Och vet du, Victoria, jag tror att hon vakade över mig.

Victoria

Det tror jag med. Tänk att du hade en sälmamma. Då är du sälfolk. Det kanske är därför du gärna ville få lära dig simma. Det kanske är därför jag tycker om att dyka. Jag är jättebra på att hålla andan under vatten. Det vet du, morfar.

Morfar

Jag vet.

Victoria

Det kanske går i släkten.

Morfar

(Skrattar) Ja, det kanske går i släkten.

Victoria

Så då kan man säga att vi är ganska säl-samma.

Morfar

(Skrattar) Ja, du är fin, du. Ja, och vet du vad vi är mer? Vi kanske är säl-skapliga. Älskade barnbarn, oj, oj, oj... Vet du vad? Du, ska vi ta en macka med makrill i tomatsås, kanske?

Victoria

Ja, absolut. Du är världens bästa morfar.

Morfar

Ja...

Programledare

Du hörde "Säljungfrun" av Johanna Langhorst. I rollerna: Steve Kratz, Johanna Tedros, Elis Lindsten, Gloria Tapia, Jakob Stefansson. Musiken komponerades av Pekka Tuppurainen. Ljuddesign och mix: Jani Lehto. Regi: Manuel Cubas. Detta är en Cubas-produktion för UR.